

СЛОВНИК ПАРОНІМІВ

А

АБОНЕМЕНТ — АБОНЕНТ

Абонемент — право на регулярне користування чимось упродовж певного терміну і документ, що надає це право: *театральний абонемент*;
— відділ бібліотеки: *абонемент художньої літератури*.

Абонент — користувач абонементу: *у бібліотеки 20 тис. абонентів*.

АВТОРИТАРНИЙ — АВТОРИТЕТНИЙ

Авторитарний — оснований на беззаперечній покорі владі;
— який прагне утвердити свій авторитет: *авторитарне правління*.

Авторитетний — який має загальне визнання, вплив: *авторитетна думка*.

АДАПТАЦІЯ — АДОПТАЦІЯ

Адаптація — пристосування організмів, органів чуття до умов існування, до нового середовища: *адаптація до холоду*,

— процес звикання людини до нових умов життя: *адаптація до нової роботи*;

— спрощення тексту на іноземній мові для тих, хто тільки починає її вивчати: *адаптація англійської казки для дітей*.

Адоптація — процес усиновлення: *для оформлення адоптації треба зібрати багато документів*.

АДРЕС — АДРЕСА

Адрес — письмове вітання з нагоди визначної події: *отримати вітальний адрес*.

Адреса — позначення місця розташування певної будівлі, місця проживання людини: *мешкати за адресою*;

— напис на конверті, що вказує на місце призначення: *поштова адреса*;

— місце розміщення інформації в пам'яті комп'ютера: *електронна адреса*.

АДРЕСАТ — АДРЕСАНТ

Адресат — той, кому надсилається, адресується лист;

— одержувач листа: *адресат вибув*;

— взагалі про того, кому щось призначається: *адресат рекламної акції*.

Адресант — той, хто надсилає листа, відправник листа: *адресантові повернули листа.*

АНТАРКТИЧНИЙ — АРКТИЧНИЙ

Антарктичний — який стосується Антарктиди і Антарктики — південного району Землі: *антарктична станція.*

Арктичний — який стосується Арктики — північного району Землі: *арктичні ведмеді.*

АПЕНДИКС — АПЕНДИЦИТ

Апендикс — відросток сліпої кишки: *вирізали апендикс.*

Апендицит — запалення апендикса: *напад апендициту.*

АРАБ — АРАП

Араб — представник групи народів, що заселяють Передню Азію та Північну Африку; мова — арабська, релігія — переважно іслам: *більшість населення Оману — араби.*

Арап — негр (застаріле слово): *арап Петра Великого.*

АРАБЕСК — АРАБЕСКА

Арабеск — назва пози в класичному балеті: *виконати арабеск.*

Арабеска — орнамент, що має складний геометричний і рослинний візерунок, первісно виконувався в арабському стилі: *прикрасити арабесками;*

— збірка музичних, поетичних творів тощо, які мають невеликий обсяг: *видати арабески.*

АРОМАТИЧНИЙ — АРОМАТНИЙ

Ароматичний — який використовують для добування пахощів, який є джерелом поширення приємного запаху (переважно про певну речовину): *ароматичні олії, ароматична смола.*

Ароматний — запашний, духмяний, із якого виходить приємний запах: *ароматний чай.*

АФЕКТ — ЕФЕКТ

Афект — нетривалий стан сильного нервового збудження: *скоїти вбивство у стані афекту.*

Ефект — враження, яке хтось або щось справляє на когось: *справити ефект;*

— результат якихось дій: *економічний ефект;*

— засіб для створення певного враження: *шумовий ефект.*

Б

БАВОВНИК — БАВОВНА

Бавовник — рослина, що має насіння, укрите пухнастим волокном, із якого виробляють пряжу: *олія з бавовнику*.

Бавовна — волокно бавовнику, з якого виробляють пряжу і т. ін.: *бавовна-сирець*;

— тканина: *майка з бавовни*.

БАГАТИР — БОГАТИР

Багатир — багата людина, багатій: *сільський багатир (багатій)*.

Богатир — оспіваний у фольклорі герой, хоробрий воїн, який вирізнявся надзвичайною силою і відвагою: *богатир Ілля Муромець*;

— про людину, високу на зріст, міцної статури, сильну: *справжній багатир*.

БАГЕТ — БАГНЕТ

Багет — різна планка для виготовлення рам і карнизів: *виготовлення багетів*.

Багнет — штик — колюча зброя, насаджена на кінець дула рушниці: *підняти на багнети*;

— для передавання кількості людей, бійців у лавах якоїсь організації, війська: *під прапорами партії 10 тис. багнетів*.

БАЗИЛІК — БАЗИЛІКА

Бази,нк — рід напівчагарникових рослин родини Губоцвіті;

— використовується як прянощі і для отримання ефірної олії: *додати у страву базилік*.

Базиліка — античний або середньовічний храм, побудований у вигляді подовженого прямокутника і поділений всередині на три частини (нефи) двома рядами колон: *давньоримська базиліка*.

БЕЗПЕКА — НЕБЕЗПЕКА

Безпека — стан миру й спокою, коли нема загрози чогось лихого, певної катастрофи, аварії тощо;

— відсутність небезпеки: *бути в безпеці*;

— нормальна робота чогось без жодних порушень: *правила безпеки дорожнього руху*.

Небезпека — загроза якогось лиха: *нависла небезпека, загрожує небезпека*.

БІДНИЙ — БІДОЛАШНИЙ

Бідний — небагатий, незможний, убогий: *бідне селянство*;

— небагатий за змістом, засобами вираження: *бідна фантазія*.

Бідолашний — нещасний, безталанний: *бідолашний хлопчик*.

БІЛИТИ — БІЛІТИ

Білити — укривати вапном, крейдою, пофарбувати білою фарбою: *білити стелю*;

— укривати обличчя білилами (театральним гримом): *білити щоки*;

— обробляти тканини спеціальним чином, роблячи їх білими: *білити полотно*.

Біліти — ставати білішим: *обличчя біліє від гніву*; — вирізнятися білим кольором: *біліють шатра*.

БЛУЗА — БЛУЗКА

Блуза — верхній вільний робочий одяг, який носять не заправляючи в брюки: *робоча блуза*.

Блузка — короткий жіночий одяг з легкої тканини: *шовкова блузка*.

БРАТСТВО — БРАТЕРСТВО

Братство — товариство людей, об'єднаних спільною діяльністю й метою, що діють за певними правилами, які самі ж і встановили: *Кирило-Мефодіївське братство*.

Братерство — велика дружба, братське єднання: *свобода, рівність і братерство*.

БРУСЛИНА — БРУСНИЦЯ

Бруслина — рід отруйних кущів родини Бруслинові, що ростуть переважно у Гімалаях і Східній Азії;

— використовується як декоративна рослина: *живопліт з бруслини*.

Брусниця — вічнозелений кущ родини Брусницеві, що росте переважно у тундрі і хвойних лісах, а також його ягоди: *варення з брусниці*.

БУЗИНА — БУЗОК

Бузина — кущ родини Жимолостеві з чорними або червоними ягодами; використовується як лікарська і декоративна рослина: *настоянка бузини*.

Бузок — кущ родини Маслинові з фіолетовими, блідо-ліловими або білими духмяними квітами, зібраними в китиці;

— використовується як декоративна рослина: *букет бузку*.

БУЛАНИЙ — БУЛАТНИЙ

Буланій — про масть коня — світло-рудий з чорним хвостом і гривною:
буланій кінь.

Булатний — виготовлений з особливо міцного виду сталі: *булатний клинок.*

БУЛЬБА — БУЛЬКА

Бульба — потовщення на кореневій частині рослини, плід: *бульба картоплі;*
— картопля (діалектне): *варена бульба.*

Булька — бульбашка на поверхні рідини: *мільна булька.*

В**ВАНІЛІН — ВАНІЛЬ**

Ванілін — ароматична речовина, що міститься у плодах ванілі і яку використовують у харчовій і парфумерній промисловості, також цю речовину отримують штучно: *додати ванілін у тісто на смак.*

Ваніль — тропічна рослина родини Орхідні та її плоди, що містять ароматичну речовину, яка використовується у харчовій і парфумерній промисловості: *сушені плоди ванілі.*

ВДАЧА — УДАЧА

Вдача — характер людини, її основні психічні властивості, що виявляються у поведінці: *лагідна вдача.*

Удача — щасливий збіг обставин, успіх, антонім — невдача: *посміхнулась удача.*

ВЕЛІТИ — ВОЛІТИ

Веліти — віддавати наказ (книжне, застаріле слово): *веліти покликати посла.*

Воліти — бажати, прагнути чогось, хотіти: *волів бути сильним;*
— *уважати за краще:* волів сам прийти, аніж на когось покладатися.

ВЕРЕС — ВЕРЕСК

Верес — низенький вічнозелений кущ родини Вересові із дрібним листям та ліловими квіточками: *зарості вересу.*

Вереск — високий пронизливий крик або звук: *вереск гальма.*

ВЕРСТА — ВЕРСТВА

Верста — давня назва східнослов'янської міри довжини (1,06 км): *за версту чути.*

Верства — частина суспільного класу, соціальний стан, об'єднаний за певними ознаками (соціальними, віковими тощо): *широкі верстви населення.*

ВЕСНЯНКА — ВЕСНЯНКИ

Веснянка — народна хорова пісня, що виконується навесні і уславлює пробудження природи після довгої зими: *співати веснянки*.

Веснянки — дрібненькі плямочки жовто-коричневого кольору на тілі людини, що зазвичай проступають навесні під дією сонця;
— ластовиння: *обличчя вкрилося веснянками*.

ВИБОРНИЙ — ВИБОРЧИЙ

Виборний — який стосується виборів: *виборна посада*;
— посадовець, якого обирали голосуванням (історичне): *виборний Макогоненко* — персонаж «Наталки Полтавки».

Виборчий — який стосується виборців: *виборчий бюлетень*.

ВИВОРИТ — ВИВОРОТ

Виворіт — зворотний бік тканини, одягу, оббивки тощо: *виворіт темніший від лицьового боку*.

Виворот — медичний термін — захворювання певного органа, коли внутрішня його частина вивернута назовні: *виворот кишки*.

ВИД — ВИГЛЯД

Вид — частина місцевості, яку видно, краєвид: *вид на море*;
— класифікаційна одиниця, яка об'єднує предмети або явища (тварин або рослини) з однаковими ознаками: *бра* — *вид світильника*;
— різновид, тип: *вид спорту*;
— граматична категорія дієслова: *доконаний і недоконаний вид*.

Вигляд — сукупність зовнішніх особливостей, що створює відповідне враження, зовнішність: *на вигляд 20 років*.

ВИСВІТЛЮВАТИ — ОСВІТЛЮВАТИ

Висвітлювати — роз'яснювати, витлумачувати, розкривати зміст чогонебудь: *висвітлювати питання*.

Освітлювати — робити видимим щось, кидаючи на нього світло, осявати: *освітлювати приміщення*;
— робити щось світлішого кольору: *освітлювати волосся*.

ВІДМІННИЙ — ВІДМІТНИЙ

Відмінний — дуже гарний, високої якості, найкращий: *відмінна пам'ять*.

Відмітний — який чимось відрізняється від інших: *відмітні вогні на судні, відмітна риса характеру*.

ВІДТИНОК — ВІДТІНОК

Відтинок — частина простору або часу; відрізок: *відтинок прямої*.

Відтінок — різновид кольору: *рожевий колір* — *світлий відтінок червоного*,
— півтони, тонкі нюанси у виявленні якогось явища: *відтінки голосу*.

ВІДЧУТТЯ — ПОЧУТТЯ

Відчуття — здатність відчувати органами чуття явища реальної дійсності через подразнення нервових рецепторів: *відчуття болю*;

— переживання, відчування чогось через інтуїцію: *відчуття страху*,
відчуття небезпеки;

— *таке відчуття, ніби я лечу*.

Почуття — емоції, спричинені певними переживаннями: *почуття кохання*,
викликати суперечливі почуття;

— вміння тонка щось відчувати: *почуття гумору*, *почуття власної гідності*.

ВІЙСЬКОВИЙ — ВОЄННИЙ

Військовий — який стосується війська, військовослужбовця: *військовий комісаріат (військкомат)*.

Воєнний — який стосується війни: *карта воєнних дій*.

ВІКОВИЙ — ВІКОВІЧНИЙ

Віковий — пов'язаний з віком (тривалість життя живого організму чи предмета): *віковий ценз*.

Віковічний — який існує упродовж багатьох віків, споконвічний: *віковічні ліси*.

ВІЛА — ВІЛЛА

Віла — русалка: поема Лесі Українки «Віла-посестра».

Вілла — заміський особняк: *побудувати віллу*.

ВНИКАТИ — УНИКАТИ

Вникати — вдумуватися у щось, намагаючись збагнути, зрозуміти: *вникати в умови задачі*, *вникати в проблему*.

Уникати — ухилятися від чогось небажаного: *уникати потрапляння речовини в очі*;

— сторонитися когось: *уникати сусідів*.

ВПРАВА — УПРАВА

Вправа — завдання, яке потрібно виконати, щоб закріпити набуті знання або навички: *вправи на брусах*.

Управа — у Російській імперії установа, яка відала громадськими та адміністративними справами: *земська управа*;
— можливість зупинити когось: *знайти управу на когось*.

ВРАЖАТИ — УРАЖАТИ

Вражати — дивувати, викликати захоплення, подив: *вразила новина*.

Уражати — раптово вбивати;

— влучивши, пошкоджувати щось: *уразити в саме серце*;

— несподівано порушувати нормальну життєдіяльність організму чи рослини: *уразила хвороба*.

ВСТУП — УСТУП

Вступ — входження до якоїсь організації: *вступ до лав партії*;

— частина літературного твору, яка стоїть перед основною частиною: *вступ до поеми*.

Уступ — заглибина у горі у вигляді сходинки: *видертись на уступ*.

Г**ГАЗ — ГАС**

Газ — фізичний стан речовини, коли його часточки вільно заповнюють весь доступний простір: *чадний газ*.

Гас — пальна рідина, яку отримують у результаті обробки нафти: *цистерна гасу*.

ГАЛИЦИЗМ — ГАЛЛІЦИЗМ

Галицизм — слово або цілий вислів, характерні для Галичини — історичної області України: *«чічка» (квітка) і «філіжанка» (чашка) є галицизмами*.

Галліцизм — слово або цілий вислів, запозичені з французької мови (від Галлія — давня область на території Франції): *слова «кашне» і «метро» є галліцизмами*.

ГАМА — ГАММА

Гама — ряд однорідних предметів чи явищ, що послідовно і поступово відрізняються одне від одного (по спадній чи висхідній): *кольорова гама*.

Гамма — назва третьої букви грецького алфавіту: *альфа, бета, гамма*.

ГАМУВАТИ — ТАМУВАТИ

Гамувати — угамовувати, приборкувати: *гамувати галасливих дітей*;

— не давати виявлятися чомусь: *гамувати жадобу, гамувати бажання*.

Тамувати — заспокоювати, стишувати, зменшувати дію чогось: *тамувати біль*;
— задовольняти потребу чогось (зазвичай про спрагу, голод тощо): *тамувати голод*.

ГАРНІТУР — ГАРНІТУРА — ФУРНІТУРА

Гарнітур — набір, комплект предметів, що мають однакове призначення: *кухонний гарнітур, меблевий гарнітур*.

Гарнітура — набір друкарських шрифтів, схожих за накресленням, розміром, малюнком тощо: *гарнітура шкільна, гарнітура таймс, гарнітура мальована*.

Фурнітура — додатковий, оздоблювальний матеріал, необхідний у певній справі — шевстві, кравецтві тощо (гудзики, застібки, стрічки, шнурки, блискавки): *галантерейна фурнітура, взуттєва фурнітура*.

ГАСТАРБАЙТЕР — ОСТАРБАЙТЕР

Гастарбайтер — заробітчанин, людина, яка працює за наймом в іншій країні: *чимало українських гастарбайтерів зараз працюють у Росії*.

Остарбайтер — людина, яку під Другої світової війни насильно вивезли для примусових робіт у Німеччину: *компенсація остарбайтерам від уряду Німеччини*.

ГЕСНА — ГІСНА

Геєна — у багатьох релігіях — пекло, місце вічних мук грішників: *геєна вогненна*.

Гієна — хижий ссавець, що водиться в Африці й Азії і живиться переважно падлом: *смугаста гієна*.

ГІРСЬКИЙ — ГІРНИЧИЙ

Гірський — прикметник до «гора», стосується гір: *гірське повітря*;

— гористий: *гірський ландшафт*;

— який перебуває, живе в горах: *гірський баран*;

— який використовують у горах: *гірські лижі*.

Гірничий — який стосується гірників, добування корисних копалин, розроблення земних надр: *гірничя промисловість, гірничя справа, гірничі роботи*.

ГЛАДЬ — ГЛАДІНЬ

Гладь — спосіб вишивання: *вишити рушник гладдю*.

Гладінь — рівна поверхня, плесо якоїсь водойми: *річкова гладінь, зорі відбилися в гладіні ставка*.

ГЛЕЙ — ГЛЕЙ

Глей — пластична глина коричнево-сірого кольору, що застосовується в гончарстві та будівництві; — намулений ґрунт: *садити картоплю в глей.*

Глей — клейка речовина — сік, що утворюється на сливових, вишневих деревах: *у розколінні виступив глей.*

ГНІВЛИВИЙ — ГНІВНИЙ

Гнівливий — який здатен дуже швидко розгніватися, схильний до гнівання: *гнівлива людина.*

Гнівний — який перебуває у стані гніву, сильно обурений, сповнений гніву: *гнівний наказ.*

ГНІТ — ГНІТ

Гніт — важкий предмет, який кладуть зверху на щось для поступового відтиснення;

— прес: *покласти капусту під гніт;*

— тягар, який примушує морально страждати: *гніт спогадів;*

— пригноблення, обмеження у правах і діях: *національний гніт.*

Гніт — у свічках, газових лампах стрічка або шнур, які використовують для горіння: *нагар на гніті.*

ГОДІВНИЦЯ — ГОДУВАЛЬНИЦЯ

Годівниця — спеціальний пристрій у вигляді ящичка, у який підсипають корм для худоби і птахів: *змайструвати годівницю;*

— місце, де можна щось отримати для себе незаконним способом або використовуючи зв'язки, службове становище: *прилаштуватися до годівниці.*

Годувальниця — жінка, що заробляє на життя і утримання сім'ї: *втратити годувальницю;*

— жінка, яка годує чужу дитину груддю: *найняти годувальницю.*

ГОЛКА — ГОЛКА

Голка — предмет швейного приладдя — невеликий металевий стрижень, один край якого загострений, а другий має вушко для всилювання нитки: *машинна голка, хірургічна голка, всилити нитку в голку.*

Голка — сорт пшениці.

ГОНЧАРНИЙ — ГОНЧАРСЬКИЙ

Гончарний — який стосується гончарства як ремесла: *гончарний круг.*

Гончарський — який стосується гончара, належний йому: *гончарський фартух.*

ГРАНАТ — ГРАНАТА

Гранат — південне дерево з яскраво-червоними квітками і круглий кисло-солодкий плід цього дерева з великою кількістю насіння: *квітка граната;*
— напівкоштовний камінь темно-червоного кольору: *браслет із гранатів.*

Граната — розривний снаряд: *протитанкова граната;*
— у легкій атлетиці спортивний снаряд для метання: *отримати високий бал за метання гранати.*

ГРАНАТНИЙ — ГРАНАТОВИЙ

Гранатний — який стосується *гранати* — снаряда: *гранатні осколки.*

Гранатовий — який стосується *граната* — дерева, плоду цього дерева, схожий чимось на гранат: *гранатовий сік;*
— який стосується *граната* — напівкоштовного каменя;
— оздоблений цим каменем: *гранатовий браслет.*

ГРАНТ — ГРАНД

Грант — грошова допомога зі спеціального фонду, призначена для проведення наукових, дослідницьких і громадських робіт: *одержати грант для дослідження.*

Гранд — за часів Середньовіччя в Іспанії — представник вищої знаті: *іспанський гранд.*

ГРАТИ — ГРАТИ

Грати — розважатися, проводити дозвілля за якоюсь грою: *грати в футбол;*
— виконувати музичний твір: *грати на скрипці;*
— виконувати сценічну роль у театрі: *грати роль Возного;*
— мінитися в кольорі: *вода грає барвами.*

Грати — металева решітка на вікнах і дверних отворах: *кинути за ґрати, ґрати на вікнах, простягнути руку крізь ґрати.*

ГРИВНА — ГРИВНЯ

Гривна — у Давній Русі шийна прикраса із бронзи, срібла або золота: *на місці розкопок археологи знайшли багато прикрас, зокрема гривни, серги...*

Гривня — у Давній Русі грошова одиниця у вигляді срібного злитку: *новгородська гривня важила 204 г;*
— грошова одиниця України: *на банкноті 500 гривень зображений Г. Сковорода.*

ГРОМАДСЬКИЙ — ГРОМАДЯНСЬКИЙ

Громадський — який стосується громади, пов'язаний із нею: *громадське життя*;

— колективний, який належить усій громаді: *громадський транспорт*.

Громадянський — який стосується громадянина, властивий йому: *громадянська мужність*;

— цивільний, невійськовий: *громадянське право*.

ГУМАННИЙ — ГУМАНІСТИЧНИЙ

Гуманний — людяний у своїх діях, поведженні;

— людинолюбний, спрямований на благо інших людей: *гуманні цілі, гуманне поводження*.

Гуманістичний — який стосується гуманізму як прогресивного напрямку доби Відродження: *гуманістичні ідеали, гуманістичний твір*.

ГУЧНИЙ — БУЧНИЙ

Гучний — голосний, дуже чутний: *гучна музика*;

— який набув широкого розголосу: *гучний скандал*.

Бучний — пишний, багатий, розкішний: *бучний бенкет, бучне весілля*.

Г**ГРУНТОВИЙ — ГРУНТОВНИЙ**

Грунтовий — який стосується ґрунту — верхнього шару земної кори: *Грунтові води, Грунтова дорога*.

Грунтовний — вичерпний, серйозний;

— добре зроблений, проведений: *грунтовне дослідження, ґрунтова праця з ботаніки*.

Д**ДЕВІЗ — ДЕВІЗА**

Девіз — стислий вислів, який слугує вираженням провідної ідеї;

— гасло: *написати девіз на прапорі*;

— слово чи фраза, якими може підписуватися автор під своїми творами, беручи участь у якомусь конкурсі: *твір під девізом*.

Девіза — термін фінансової справи: чек для оплати за кордоном: *виписати девізу*.

ДЕКВАЛІФІКАЦІЯ — ДИСКВАЛІФІКАЦІЯ

Декваліфікація — втрачання кваліфікації, професійних знань і умінь: *без постійної практики декваліфікація настає дуже швидко*.

Дискваліфікація — оголошення кого-небудь нездатним або негідним до якоїсь роботи: *дискваліфікація після тривалої перерви у роботі;*
— позбавлення спортсмена права брати участь у змаганнях як покарання за порушення правил: *дискваліфікація за вживання допінгу.*

ДЕФЕКТИВНИЙ — ДЕФЕКТНИЙ

Дефективний — людина, яка має фізичні або психічні відхилення, вади: *дефективна дитина.*

Дефектний — предмет, що має дефекти, зіпсований предмет: *дефектна деталь.*

ДИПЛОМАТ — ДИПЛОМАНТ

Дипломат — посадовець міністерства закордонних справ, що працює як представник держави в іншій країні: *зустріч для дипломатів;*
— людина, що вирізняється особливою обережністю і ввічливістю у спілкуванні: *дядька Петра у селі називали дипломатом за його вміння домовлятися будь з ким;*

— плоский портфель: *тримати в руках дипломат.*

Дипломант — особа, нагороджена дипломом — нагородою за успішний виступ на змаганні, конкурсі: *дипломант конкурсу піаністів.*

ДІЛЬНИЦЯ — ДІЛЯНКА

Дільниця — адміністративно-територіальна одиниця: *призовна дільниця;*
— виробнича одиниця або частина виробництва, цеху: *дільниця ливарного цеху.*

Ділянка — частина землі, поверхні чого-небудь: *присадибна ділянка;*

— сфера діяльності: *кожен відповідає за свою ділянку роботи;*

— частина організму, тіла: *біль у ділянці нирок, уражена ділянка шкіри.*

ДОБРОДІЙ — ДОБРОДІЙНИК

Добродій — увічливе звернення до дорослого чоловіка, який переважно має високий соціальний статус: *шановний добродію.*

Добродійник — той, хто займається добродійністю — надає матеріальну допомогу тим, хто найбільше її потребує: *інша назва добродійника — філантроп.*

ДОВГАСТИЙ — ДОВГИЙ

Довгастий — предмет, який має видовжену форму: *довгастий мозок. Довгий* — який має велику відстань або охоплює великий проміжок часу: *довгий шлях.*

ДОДАТКОВИЙ — ДОДАТНИЙ

Додатковий — який є додатком до чогось основного: *додатковий вагон.*

Додатний — у математиці: величина зі знаком «плюс», більша за нуль: *додатне число*.

ДОДАТОК — ДОДАНОК

Додаток — те, що додається до чогось основного, доповнюючи його: *додаток до протоколу*;

— другорядний член речення, який відповідає на питання непрямих відмінків: *прямі і непрямі додатки*.

Доданок — у математиці: число, яке додається до іншого числа: *від перестановки доданків сума не змінюється*.

ДОЛИНА — ПОЛОНИНА

Долина — видовжена западина між горами або рівнина уздовж річкового русла: *річкова долина*.

Полонина — ділянка без лісу у Карпатах, яку використовують для випасання худоби: *чутно вівчарську трембіту на далекій полонині*.

ДОПУСКАТИ — ПРИПУСКАТИ

Допускати — давати дозвіл комусь мати доступ до чогось, брати в чомусь участь: *допускати до іспитів*;

— дозволяти щось зробити собі чи комусь: *допускати недбалість*.

Припускати — робити припущення, вважати щось за ймовірне: *припускати думку*.

ДОСВІД — ДОСЛІД

Досвід — сукупність знань і вмінь, здобутих у житті, на практиці: *життєвий досвід*.

Дослід — спостереження за якимись явищами в певних умовах із метою вивчення, дослідження; інша назва — експеримент: *лабораторний дослід*.

ДОСЛІДНИЙ — ДОСЛІДНИЦЬКИЙ

Дослідний — який стосується наукового дослідження: *науково-дослідний інститут*.

Дослідницький — який стосується дослідника: *дослідницький талант*.

ДРІБ — ДРІБКА

Дріб — маленькі синцеві кулі, якими стріляють із мисливської рушниці; шріт: *стріляти дробом*;

— короткі переривчасті звуки, схожі на ті, що чуються під час стрільби: *чується дріб дятла*;

— число, що становить частину (або частини) від одиниці: *десяткові дроби, правильний дріб*.

Дрібка — невелика кількість чого-небудь: *дрібка солі*

ДРУЖНИЙ — ДРУЖНІЙ

Дружний — який відбувається одночасно, злагоджено, спільно: *дружна робота*;

— пов'язаний дружбою і згодою: *дружний колектив*.

Дружній — який ґрунтується на дружбі, прихильності, взаємно доброзичливий: *дружній шарж*.

ДУБЛЕТ — ДУПЛЕТ

Дублет — другий екземпляр якогось предмета: *замовити дублет*;

— два одночасних постріли з двоствольної рушниці: *стріляти дублетом*.

Дуплет — вид удару у більярді: *дуплет у лузу*,

— два одночасних постріли з двоствольної рушниці: *стріляти дуплетом*.

Е**ЕКОНОМІЧНИЙ — ЕКОНОМНИЙ**

Економічний — який стосується економіки: *економічний спад*.

Економний — ощадливий, який бережливо витрачає гроші, сили: *економна людина*;

— оснований на економії: *економне витрачання пального*.

ЕКСКАВАТОР — ЕСКАЛАТОР

Екскаватор — машина для розробки, виймання, переміщення чи вантаження ґрунту, каміння, корисних копалин тощо: *багатокішечний екскаватор*.

Ескалатор — вид підйомника: рухомі сходи для безперервного перевезення пасажирів: *спуститися на ескалаторі в метро*.

ЕКСПОРТ — ІМПОРТ

Експорт — вивезення товарів, капіталу тощо за кордон: *експорт вугілля*;

— загальна вартість або кількість таких товарів: *у поточному році експорт перевищує імпорт*.

Імпорт — товари, капітал тощо, які ввозяться у країну з-за кордону: *імпорт зерна*;

— загальна вартість або кількість таких товарів: *імпорт автівок з Японії цього року збільшився на 10 %*.

ЕКСТЕР'ЄР — ІНТЕР'ЄР

Екстер'єр — зовнішній вигляд і будова тіла тварин: *екстер'єр коня*;

— зовнішній вигляд будівлі: *екстер'єр палацу*.

Інтер'єр — внутрішнє художнє оформлення приміщення, його облаштування: *створити затишний інтер'єр*.

ЕКСТЕРН — ІНТЕРН

Екстерн — людина, що складає іспити за курс навчального закладу, але не вчилася в ньому: *учень-екстерн*.

Інтерн — молодий лікар, що стажується в інтернатурі для поглиблення спеціалізації: *зараз у терапевтичному відділенні працює два лікарі-інтерни*.

ЕМІГРАНТ — ІММІГРАНТ

Емігрант — людина, яка виїхала в іншу країну на постійне проживання: *політичний емігрант*.

Іммігрант — іноземець, що переселяється до якоїсь країни на постійне проживання: *мій новий сусід — іммігрант із Литви*.

ЕМІГРАЦІЯ — ІММІГРАЦІЯ

Еміграція — переселення, вимушене чи добровільне, в іншу країну, яке відбувається з різних причин (економічних, політичних тощо): *трудова еміграція*;

— проживання в іншій країні після такого переселення: *жити в еміграції*.

Імміграція — приїзд, іноземців, вимушений чи добровільний, до певної країни на постійне проживання: *імміграція українців у Канаду*.

ЕСКАДРА — ЕСКАДРИЛЬЯ

Ескадра — велике поєднання військових суден або літаків: *чорноморська ескадра*.

Ескадрилья — підрозділ військової авіації, що складається з кількох ланок літаків, входить до складу ескадри: *ескадрилья бомбардувальників*.

ЕФЕКТИВНИЙ — ЕФЕКТНИЙ

Ефективний — той, що дає ефект, результат; дієвий: *ефективні ліки*.

Ефектний — який справляє сильне враження; вражаючий: *ефектна зовнішність*.

Ж**ЖАЛІБНИЙ — ЖАЛОБНИЙ**

Жалібний — сповнений скорботи, суму, страждання: *жалібний голос*.

Жалобний — що стосується жалоби — стану скорботи за померлим або з приводу якогось лиха — і супроводжується носінням особливого одягу: *жалобна хода*.

ЖОРСТКИЙ — ЖОРСТОКИЙ

Жорсткий — твердий на дотик: *жорстка щітка*;

— суворий, різкий, що не терпить відхилень: *жорстка і вимоглива людина, жорсткий тон, жорстке правило*.

Жорстокий — вкрай суворий, безжальний, безпощадний, лютий, який виражає злобу: *жорстокий жарт*;

— дуже сильний: *жорстокий вітер*.

ЖУРАВЛИНИЙ — ЖУРАВЛИННИЙ

Журавлиний — який стосується журавля — птаха родини Голінасті з довгими ногами, шиєю і дзьобом: *журавлиний клин*;

— який нагадує журавля: *журавлина походка*.

Журавлинний — виготовлений із ягід журавлини — дрібного вічнозеленого куща родини Вересові, що росте на торф'яних болотах: *журавлиний сік*.

З**ЗАВДАННЯ — ЗАДАЧА**

Завдання — запланований наперед обсяг роботи;

— розпорядження виконати якесь доручення;

— мета, до якої прагнуть: *першочергове завдання, бойове завдання*;

— вправа для виконання: *виконати домашнє завдання*.

Задача — питання, що розв'язується обчисленнями за певною умовою (математичного характеру): *задача з математики, збірник задач, задача на три дії*.

ЗАВІТ — ЗАПОВІТ

Завіт — настанова, побажання наступним поколінням або послідовникам;

— своєрідна форма відносин між Богом і людьми в юдейській та християнській релігіях;

— заповідь: *Старий Завіт, Новий Завіт*.

Заповіт — офіційний документ, що містить розпорядження певної особи щодо її майна у разі смерті;

— передсмертна воля;

— настанова послідовникам і нащадкам: *скласти заповіт, заповіт нащадкам*.

ЗАГОТІВЛЯ — ЗАГОТОВКА

Заготівля — процес готування чогось задалегідь: *заготівля продуктів на зиму*.

Заготовка — не до кінця виготовлений продукт, який набуває свого завершення в подальшому виробничому процесі: *заготовки на дверні ручки, заготовки для чобіт.*

ЗАГРОЖУВАТИ — ПОГРОЖУВАТИ

Загрожувати — становити якусь небезпеку, загрозу: *небезпека загрожує з півдня, такі дії загрожують вибухом.*

Погрожувати — страхати когось, залякувати чимось, застерігати з погрозою; грозити: *погрожує помститися.*

ЗАДУМ — ЗАДУМА

Задум — намір щось зробити, ідея: *є задум улаштувати дитячий майданчик.*

Задума — стан замислення, роздумування над чимось: *поринув у задуму.*

ЗАПОРІЖЕЦЬ — ЗАПОРОЖЕЦЬ

Запоріжець — мешканець сучасного міста Запоріжжя: *корінний запоріжець.*

Запорожець — козак, мешканець Запорозької Січі: *утекли до запорожців, картина «Запорожці пишуть лист турецькому султану».*

ЗАПОРІЗЬКИЙ — ЗАПОРОЗЬКИЙ

Запорізький — який стосується Запоріжжя — міста в Україні: *Запорізька область, запорізькі підприємства.*

Запорозький — який стосується Запорожжя — історична область, що розташовувалася нижче Дніпрових порогів на Дніпрі, Січ: *Запорозька Січ, Військо Запорозьке.*

ЗАСВОЮВАТИ — ОСВОЮВАТИ

Засвоювати — сприймати щось нове, роблячи його своїм: *засвоїти звичку;*
— починати розуміти щось, розбиратись у чомусь: *засвоїти новий матеріал;*

— поглинати щось (про їжу, поживні речовини): *засвоїти їжу.*

Освоювати — робити щось придатним для господарювання, навчатися чимось користуватися: *освоювати нові території;*

— повністю використовувати щось: *освоїти кошти, виділені на будівництво;*

— вивчити щось нове, підвищивши свою майстерність, фаховий рівень: *освоїти роботу двигуна.*

ЗАСНОВАНИЙ — ОСНОВАНИЙ

Заснований — кимось створений, зорганізований: *заснований благодійний фонд, заснований у ХХ столітті.*

Оснований — який на чомусь ґрунтується, базується, має основу, підґрунтя: *оснований на досвіді багатьох поколінь, оснований на фактах.*

ЗАХИСТ — ЗАХИСТОК

Захист — процес захищання: *сказати слово на захист;*

— те, що захищає, обороняє від чогось злого: *захист інтересів національних меншин;*

— у судовому процесі — сторона, яка захищає підсудного: *слово надається захисту;*

— у спорті — частина команди, чиїм завданням є не дозволити шайбі чи м'ячеві потрапити до воріт: *грати в захисті.*

Захисток — місце, навіс, предмет тощо, які можуть стати притулком, захистити від чогось: *дерево стало захистком від зливи.*

ЗБІРКА — ЗБІРНИК

Збірка — книжка, що складається з творів одного або кількох авторів, дібраних за тим чи іншим принципом: *збірка оповідань Марка Вовчка.*

Збірник — книжка, що складається з однорідних матеріалів або документів: *збірник диктантів;*

— резервуар, призначений для збирання або стікання речовини: *збірник дощової води.*

ЗДАТНИЙ — ЗДІБНИЙ

Здатний — який може, уміє виконувати, робити щось: *вода здатна перетворюватися на пару;*

— поводитися певним чином: *ця людина не здатна на щось зле, він здатний на все.*

Здібний — обдарований, талановитий, який має природні здібності: *здібний учень, здібний до літератури.*

ЗЕМНИЙ — ЗЕМЕЛЬНИЙ

Земний — який стосується Землі як планети: *земна куля, земне тяжіння, земна кора.*

Земельний — який стосується користування землею, землеволодіння або землеподілу: *земельна ділянка, земельний пай, земельна реформа.*

ЗИМОВИЙ — ЗИМНИЙ

Зимовий — який стосується найхолоднішої пори року — зими: *зимові рукавички.*

Зимний — холодний: *зимна днина;*

— не зігрітий душевним теплом, який дуже стримано виявляє почуття: *зимний погляд.*

ЗНАМЕНИТИЙ — ЗНАМЕННИЙ

Знаменитий — відомий, популярний, славнозвісний: *знаменитий співак*.

Знаменний — дуже важливий, який є ознакою чогось дуже важливого: *знаменна подія*.

ЗНЕГОДА — НЕЗГОДА

Знегода — скрутне становище, негаразди, злигодні, нестатки: *прожити життя в знегодах та поневіряннях*.

Незгода — відмова щось виконати, негативна відповідь на чиєсь прохання чи клопотання: *висловити незгоду щодо наказу директора*;
— суперечка, розбіжність у поглядах: *у колективі виникла незгода*.

I

ІНДІАНЕЦЬ — ІНДІЄЦЬ

Індіанець — представник корінного населення Америки (за винятком ескімосів та алеутів): *житло індіанців, поселення індіанців*.

Індієць — мешканець Індії.

ІНСТИТУТ — ІНСТИТУЦІЯ

Інститут — назва вищого навчального закладу: *політехнічний інститут*;
— науково-дослідна установа: *інститут мовознавства при Академії наук*;
— певна форма суспільного устрою: *інститут сім'ї та шлюбу*.

Інституція — певна установа чи заклад (книжне слово): *звернутися до всіх відповідних інституцій з проханням надати пільгу*.

ІНЦИДЕНТ — ПРЕЦЕДЕНТ

Інцидент — прикрий випадок, сутичка: *інцидент стався під час перевірки документів*.

Прецедент — випадок, що став приводом, прикладом, мотивом тощо для всіх наступних: *скандал, що не має прецедентів*.

K

КАБЛУК — КАБЛУЧКА

Каблук — тверда набійка на підшві взуття під п'яткою; підбор: *високий каблук*.

Каблучка — кільце з дорогого металу, часто оздоблене каменем: *подарувати діамантову каблучку*.

КАМПАНІЯ — КОМПАНІЯ

Кампанія — сукупність певних заходів для виконання якоїсь важливої мети:
передвиборна кампанія;

— сукупність воєнних операцій у певний проміжок часу, що мають спільну мету: *виграти зимову кампанію.*

Компанія — група людей, об'єднаних спільними інтересами: *весела компанія друзів;*

— об'єднання підприємців: *холдингова компанія.*

КАПУСНИЦЯ — КАПУСТЯНКА

Капусниця — комаха, що належить до ряду Перетинчастокрилі: метелик жовто-білого забарвлення, на крильцях якого є чорнуваті прожилки; гусінь цього метелика живиться листками капусти: *уніймати сачком капусницю.*

Капустянка — комаха, що належить до родини Цвіркунові, ряду Прямокрилі, живе переважно в ґрунті і живиться корінням деяких городніх рослин, зокрема й капусти.

КАТОЛИК — КАТОЛИКОС

Католик — людина, яка сповідує католицизм: *більшість населення Польщі — католики.*

Католикос — голова вірмено-григоріанської та грузинської православних церков: *вірменський католикос прибув з візитом в Україну.*

КВАТИРКА — КВАРТИРКА

Кватирка — уставлена в раму шибка у вікні, яку відчиняють, щоб провітрювати приміщення: *прочинити кватирку.*

Квартирка — невеличка квартира — частина житлового будинку (одна або кілька кімнат): *тулитись у малій квартирці.*

КЕРУВАТИ — КЕРМУВАТИ

Керувати — бути керівником певної установи, організації, фірми, галузі виробництва тощо: *керувати підприємством, керувати проектом.*

Кермувати — за допомогою керма спрямовувати рух судна, авта тощо: *кермувати кораблем.*

КИТ — КІТ

Кит — найбільший морський ссавець, зовні схожий на велетенську рибу: *синій кит, кит-смугач.*

Кіт — ссавець-хижак, що належить до родини Котячі; самець кішки: *дикий кіт, сіамський кіт.*

КЛИНОК — КЛЕНОК

Клинок — загальна назва кинджала або шаблі, лезо холодної зброї: *у руках блиснув клинок.*

Кленок — маленький клен: *з-під каменя пробивався маленький кленок.*

КНИЖКОВИЙ — КНИЖНИЙ

Книжковий — прикметник до «книжка»; який стосується виготовлення, випуску, продажу книжок: *книжкова продукція, книжковий клуб, Книжкова палата.*

Книжний — притаманний літературно-писемному стилю, не властивий розмовній мові: *книжна мова, книжний стиль, книжна лексика.*

КОЛЕДЖ — КОЛЕЖ

Коледж — вищий або середній навчальний заклад у США, Великій Британії, середній навчальний заклад в Україні: *Ітон — один з найпрестижніших коледжів Великої Британії.*

Колеж — середній навчальний заклад у Франції, Бельгії: *Колеж де Франс (1530) знаходиться в Парижі.*

КОЛЬОРОВИЙ — КОЛІРНИЙ

Кольоровий — який має якийсь колір (не білий, не монохромний); яскравий: *кольорове кіно, кольорові олівці, кольорові знімки.*

Колірний — який стосується кольору; прикметник до слова «колір»: *колірний зір, колірне сприйняття, колірна сліпота, колірна гама.*

КОНТИНЕНТ — КОНТИНГЕНТ

Континент — частина суходолу, що омивається зусібіч океанами; материк: *континент Євразія, найбільше море континенту.*

Контингент — категорія людей за певними спільними ознаками: *програма розрахована на пенсійний контингент.*

КОПА — КУПА

Копа — скошене й висушене сіно, солома тощо, складені певним чином у стіг: *поскладати сіно в копи;*

— у давнину — стіг певної кількості снопів хліба: *купити дві копи жита.*

Купа — предмети, речі, ґрунт тощо, згромаджені пагорком у певному місці: *нарита купа землі, купи сміття.*

КОРАЛИ — КОРАЛІ

Корали — поліпи — нерухомі морські тварини, що мешкають великими колоніями на скелястих узвишсях дна моря: *колонії коралів;*

— камені яскраво-червоного; рожевого або білого кольорів, які є вапняковими відкладеннями цих поліпів і після обробки використовуються як прикраси: *браслет із коралів*.

Коралі — прикраса — намисто (первісно — зроблене з коралів): *шню прикрашають коралі*.

КОРЕЙКА — КОРЕЯНКА

Корейка — свиняча або теляча копчена грудинка: *смачна корейка*.

Кореянка — представниця корінного населення Кореї: *традиційне вбрання кореянки*.

КОРЕНЕВИЙ — КОРІННИЙ

Кореневий — який стосується кореня як підземної частини рослини: *мичкувата коренева система*;

— термін граматики, який стосується кореня як частини слова: *кореневий морф, кореневі голосні*.

Корінний — споконвічний, уроджений (про мешканців певної місцевості): *корінний киянин*.

КОРИСЛИВИЙ — КОРИСНИЙ

Корисливий — який прагне до наживи, власної вигоди;

— який ґрунтується на корисливості й вигоді;

— користолюбний; меркантильний: *з корисливих міркувань, корисливі цілі*.

Корисний — який дає користь, добрі результати: *корисні копалини, корисна порада, сонячне світло корисне для рослин*.

КРЕМІНЬ — КРЕМНІЙ

Кремінь — різновид кварцу — твердий мінерал, за допомогою якого викресували вогонь: *твердий, як кремінь, викресати кременем вогню*.

Кремній — хімічний елемент — Силіцій; як речовина є складником багатьох гірських порід.

КРИКЛИВИЙ — КРИЧУЩИЙ

Крикливий — який часто плаче, кричить (про дитину): *крикливе немовля*;

— пронизливий, різкий, схожий на крик: *крикливий голос*.

Кричущий — абсолютно неприпустимий, який викликає справедливий протест і обурення: *кричущий випадок, кричущий обман*.

КРИШТАЛЕВИЙ — КРИСТАЛІЧНИЙ

Кришталевий — прикметник до слова «кришталь», зроблений із криштально:

кришталева ваза;

— у переносному значенні — бездоганно чистий, високоморальний:

кришталева людина;

— мелодійний, дзвінкий: *кришталевий звук.*

Кристалічний — який має кристалічну будову, складається з кристалів:

кристалічна решітка.

КРІЛЬ — КРОЛЬ

Кріль — невелика тварина родини Заячі, яку розводять для отримання м'яса і хутра: *дикий кріль.*

Кроль — стиль спортивного плавання: *чемпіон із кролю.*

КУЛІНАРНИЙ — КУЛІНАРСЬКИЙ

Кулінарний — який стосується кулінарії як мистецтва приготування різних страв: *кулінарні рецепти.*

Кулінарський — який стосується кулінара як фахівця чи майстра з кулінарії: *кулінарський талант.*

КУТНИЙ — КУТОВИЙ

Кутній — який стоїть, лежить, розташований у кутку: *кутня картина;*

— назва п'яти останніх зубів з обох боків кожного ряду: *болить кутній зуб.*

Кутовий — який стосується кута як геометричної фігури, його вимірювання та властивостей: *кутові виміри;*

— який формою нагадує кут: *кутовий диван.*

Л**ЛАТВІЙСЬКИЙ — ЛАТИСЬКИЙ**

Латвійський — який стосується Латвії: *латвійський парламент.*

Латиський — який стосується латишів — корінного населення Латвії: *латиський національний одяг.*

ЛИСТКОВИЙ — ЛИСТОВИЙ

Листковий — який стосується листка — зеленого органа рослин: *листкові прожилки, листкові клітини;*

— який за своєю структурою ділиться під час випікання чи смаження на прошарки (про тісто та вироби з нього): *листкове тістечко.*

Листовий — виготовлений у формі тонких широких пластин (переважно про металеві заготовки): *листовий алюміній, листове залізо.*

ЛИСТОПАДНИЙ — ЛИСТОПАДОВИЙ

Листопадний — який стосується листопаду — пори, коли дерева скидають своє листя: *листопадна пора, жовтий листопадний дощ.*

Листопадовий — який стосується листопада — одинадцятого місяця календарного року: *короткі листопадові дні.*

ЛІТНИЙ — ЛІТНИЙ

Літній — який стосується літа: *літні канікули;*

— який стосується немолодої людини, що починає старіти: *літня людина.*

Літний — який стосується авіаційного літання, польоту: *літна школа.*

ЛОГІСТ — ЛОГІСТИК

Логіст — спеціаліст із логіки.

Логістик — спеціаліст із визначення найоптимальніших шляхів пересування товарів на підприємстві: *влаштуватися логістиком на підприємство.*

ЛЮДНИЙ — ЛЮДЯНИЙ

Людний — який складається з чималої кількості людей: *людні (багатолюдні) збори;*

— у якому перебуває або живе значна кількість людей: *людне місце.*

Людяний — який уважно і доброзичливо ставиться до інших людей, оснований на доброзичливості: *людяне ставлення.*

М

МАМБА — МАМБО

Мамба — отруйна змія родини Аспиди, що водиться в Африці: *померти від укусу мамби.*

Мамбо — син нефта та індіанки у країнах Латинської Америки.

МАНГАЛ — МАНГАН Мангал — *жаровня*: розпалити мангал.

Манган — *хімічний елемент* — *сріблясто-білий метал (Mn)*: величезні поклади Мангану знаходяться на дні океанів.

МАРШАЛ — МАРШАЛОК

Маршал — вище військове звання, яке надають за особливі заслуги: *маршал СРСР.*

Маршалок — голова сейму в Польщі: *на засіданні головував маршалом*,
— дворецький у польському поміщицькому домі: *двері відчинив маршалок*.

МЕТАЛЕВИЙ — МЕТАЛІЧНИЙ

Металевий — виготовлений, зроблений із металу: *металева плита*.
Металічний — дзвінкий, сріблястий, який звучить високо й сильно (про звук, голос, сміх тощо): *сказати металічним голосом*.

МЕТЕОРИТ — МЕТЕОР

Метеорит — тверде космічне тіло, що досягло поверхні Землі: *тунгуський метеорит, знайти метеорит*.
Метеор — спалах від згоряння метеорита у верхніх шарах атмосфери: *спостерігати за метеором*.

МИГДАЛЬ — МИГДАЛИК

Мигдаль — південне дерево родини Розоцвіті з їстівними плодами-горіхами видовженої форми: *шоколад з мигдалем*.
Мигдалик — зменшене: мигдальний горішок: *цукерка з мигдаликом*;
— парна залоза у глотці, формою схожа на мигдальний горіх: *запалення мигдаликів*.

МИМОХІДЬ — МИМОХІТЬ

Мимохідь — не зосереджуючись на чомусь, між іншим, побіжно: *мимохідь переглянути журнал*;
— минаючи кого- або що-небудь: *мимохідь зачепити вазу*.
Мимохіть — без певного наміру: *мимохіть заплакати*;
— всупереч бажанню, власній волі: *мимохіть втягнутий у злочин*.

МИРО — МИРРА

Миро — спеціально приготовлена запашна олія, яку застосовують священнослужителі у певних обрядах: *намастити миром*.
Мирра — ароматична смола, яку добувають із деяких видів тропічних дерев.

МІСТО — МІСЦЕ

Місто — великий населений пункт; адміністративний, промисловий, торговий і культурний центр: *місто-побратим, мешканці міст і сіл, виїхати до міста*.
Місце — простір земної поверхні: *місце під сонцем, хатина у вологому місці, обрати зручне місце для паркування*;
— окреме сидіння у залі, автомобілі тощо: *багажне місце, авто на два місця*.

МІФІЧНИЙ — МІФОЛОГІЧНИЙ

Міфічний — який стосується міфу — давнього сказання про богів і героїв: *міфічний герой, міфічний сюжет*;
— вигаданий.

Міфологічний — який стосується міфології як сукупності, зібрання міфів певного народу: *міфологічні паралелі, міфологічна картина світу*.

МОВА — МОВЛЕННЯ

Мова — здатність людини говорити: *відібрало мову*,
— манера висловлювання: *езопівська мова*;

— система звукових, лексичних та граматичних одиниць, якими послуговується певний народ для письмового та усного спілкування: *українська мова*.

Мовлення — спілкування за допомогою мови, уміння висловлювати власну думку: *розвиток мовлення*.

МОКРЕЦЬ — МОКРИЦЯ

Мокрець — запалення шкіри на ногах копитних тварин;
— народна назва деяких видів рослин, що ростуть у вологих місцях або мають у зелених частинах багато соку.

Мокриця — ракоподібна членистонога тварина маленького розміру з великою кількістю ніжок, що мешкає в темних вологих місцях (льохах, підвалах тощо): *по стелі підвалу бігають мокриці*.

МОЛЬ — МІЛЬ

Моль — одиниця кількості речовини у Міжнародній системі одиниць: *задача на обчислення кількості молей речовини*.

Міль — невеличкий метелик, гусінь якого є шкідником рослин і вовняних речей: *поїдений міллю светр*.

М'ЯЗИ — В'ЯЗИ

М'язи — тканини живих організмів — тварин і людини, здатні скорочуватися під впливом нервової системи: *тренування м'язів спини*.

В'язи — шия, потилиця (розмовна назва): *скрутити в'язи*.

Н**НАГОДА — ПРИГОДА**

Нагода — підходящий момент, зручні обставини й час для чогось: *слухна нагода, трапилася нагода, випустити нагоду*.

Пригода — випадок, певна подія: *дорожньо-транспортна пригода, цікава пригода*.

НАПРУГА — НАПРУЖЕННЯ

Напруга — фізичний термін: одна з основних характеристик електричного струму: *напруга в електромережі, зниження напруги.*

Напруження — стан зосередження сил під час здійснення чого-небудь, напруженість: *нервово напруження.*

НАРАЗ — НАРАЗІ

Нараз — раптом, ураз, несподівано, зненацька: *нараз схопитися, нараз пішов дощ.*

Наразі — зараз, у цей момент, у момент мовлення: *наразі він зайнятий.*

НЕБІЖ (НЕБОГА) — НЕБІЖЧИК (НЕБІЖЧИЦЯ)

Небіж (небога) — племінник (племінниця), син (донька) сестри або брата: *моєму небожеві Миколі 13 років;*

— рідше — нещасна людина, бідолаха: *а він, небога, довго хворів.*

Небіжчик (небіжниця) — покійник, померла людина: *небіжчика поклали в домовину.*

НЕВПІЗНАНИЙ — НЕВПІЗНАННИЙ

Невпізнаний — якого не впізнали: *він пройшов невіданим.*

Невіданий — якого неможливо впізнати: *після операції він став невіданий, актор тепер невіданий.*

НЕМИНУЧИЙ — НЕМИНУЩИЙ

Неминучий — такий, якого не можна уникнути, минути: *неминуче покарання.*

Неминущий — вічний, постійний, який ніколи не минає: *неминущі цінності.*

НЕНЯ — НЯНЯ

Неня — пестливе слово — мати: *вдома мене зустріли постарілі неня і тато.*

Няня — робітниця, яку наймають для догляду за дитиною: *агенція пропонує послуги няні, прибиральниці,*

— санітарка у лікарні: *хворий покликав няню.*

НЕРВУВАТИ — НЕРВУВАТИСЯ

Нервувати — дратувати когось: *нервувати когось своєю неквапливістю.*

Нервуватися — дратуватися самому: *помітно нервуватися перед іспитом.*

НЕСКІНЧЕНИЙ — НЕСКІНЧЕННИЙ

Нескінчений — який не закінчили, незакінчений: *нескінчений твір письменника.*

Нескінченний — безмежний, неозорий: *нескінченні степи*;
— довготривалий: *нескінченні балачки*.

НИГОТЬ — КІГОТЬ

Ніготь — плаский роговий покрив на кінці останньої фаланги пальця людини: *нафарбувати нігті*.

Кіготь — загострене рогове утворення на пальці звірів і птахів: *випустити кігті, втяжні кігті, гострити кігті*.

НОРКА — НІРКА

Норка — невелика хижа тварина родини Куницеві, що дає цінне хутро: *полювання на норку*.

Нірка — маленьке заглиблення в землі, вирите тваринами як житло: *лисяча нірка*.

О

ОБУМОВЛЮВАТИ — ЗУМОВЛЮВАТИ

Обумовлювати — ставити в залежність від певних умов;
— заздалегідь установлювати, зазначати: *це обумовлено в угоді*.

Зумовлювати — ставати причиною чогось: *це зумовлює подальше руйнування структури*.

ОДВІЧНИЙ — ДОВІЧНИЙ

Одвічний (відвічний) — який існує спрадавна, споконвіку;
— вічний, невмирущий: *одвічні істини*.

Довічний — який триває до кінця життя, не обмежений терміном;
безстроковий: *довічна каторга*.

ОДНОГОЛОСИЙ — ОДНОГОЛОСНИЙ

Одноголосий — який має один голос, співається на один голос: *одноголосий заспів*.

Одноголосний — одностайний, однодушний, ухвалений усіма присутніми на голосуванні: *одноголосне рішення*.

ОКРУГ — ОКРУГА

Округ — адміністративно-територіальна (військова, господарська тощо) одиниця: *військовий округ*.

Округа — навколишня місцевість: в окрузі розвелось багато зайців.

ОМАН — ОМАНА

Оман — багаторічна лікарська рослина родини Складноцвіті із жовтими квіточками, що використовується як сечогінний і відхаркувальний засіб: *настоянка омани*.

Омана — хибне уявлення про дійсність: *вводити в омани*,
— слова і вчинки, що не відповідають дійсності: *всі її слова — омани*.

ОРДЕР — ОРДЕН

Ордер — письмове розпорядження, документ на одержання або видавання чого-небудь: *ордер на квартиру*;

— архітектурна композиція, основана на художній обробці носійних (колони) і несених (антаблемент) частин споруди: *доричний ордер*.

Орден — почесна відзнака, нагорода за певні заслуги (військові, трудові тощо): *орден Дружби народів*;

— чернеча або лицарська громада з певним статутом, назва деяких таємних товариств: *орден тамплієрів*.

ОСВІЧУВАТИСЯ — ОСВІДЧУВАТИСЯ

Освічуватися — сяяти, ставати радісним, веселим, усміхненим тощо (про обличчя): *очі враз освічуються теплом і радістю*.

Освідчуватися — признаватися в коханні: *освідчитися дівчині*.

ОСОБИСТИЙ — ОСОБОВИЙ

Особистий — який належить окремій особі: *особисті речі*;

— призначений для індивідуального користування;

— який стосується певної особи: *узяти під особистий контроль, особисте життя, особистий підпис*.

Особовий — який стосується окремої особи (уживається в декількох сталих сполуках): *особова справа, особовий склад, особове посвідчення*;

— у граматиці — який стосується категорії особи: *особові закінчення, особовий займенник*.

П

ПАЛАНКІН — ПАЛАНТИН

Паланкін — носі у вигляді крісла або ложа, закріплених на двох довгих жердинах, які несуть на плечах носильники: *паланкін несли на плечах шестеро рабів*.

Палантин — жіночий широкий, переважно хутряний шарф, який накидають на плечі: *соболиний палантин*.

ПАЛИВО — ПАЛЬНЕ

Паливо — горюча речовина (дрова, газ, вугілля тощо), яка використовується з метою добування тепла: *назбирати в лісі палива*.

Пальне — паливо для двигунів, моторів тощо: *цистерна з пальним, заправити бак пальним.*

ПАМ'ЯТНИК — ПАМ'ЯТКА

Пам'ятник — скульптурна споруда на честь когось або в пам'ять про видатну людину чи подію: *пам'ятник Невідомому солдатові;*
— надгробок на могилі: *напис на пам'ятнику майже зітерся.*

Пам'ятка — предмет, який нагадує про щось: *залишити по собі пам'ятку,*
— предмет матеріальної культури минулого або твір давньої писемності: *пам'ятка давньоруського іконопису,*
— невелика збірка правил на певний випадок життя: *пам'ятка покупцеві.*

ПАНСІОН — ПАНСІОНАТ

Пансіон — повне утримання людини, що живе у кого-небудь, що включає харчування, прибирання тощо): *жити на повному пансіоні.*
— до 1917 р. — закритий навчально-виховний заклад, у якому вихованці жили, харчувалися тощо: *пансіон шляхетних дівчат.*
— до 1917 р. — невеликий готель, де, крім проживання, можна було також харчуватися: *винаймати кімнату з повним пансіоном.*

Пансіонат — готель або будинок відпочинку на курорті: *отримати путівку в пансіонат.*

ПАР — ПАРА

Пар — поле, якому дають відпочити, не засіваючи його: *залишити поле під паром.*

Пара — газ, на який перетворюється вода при нагріванні: *гаряча пара;*
— два предмети, що не використовуються один без одного, або предмет, що складається з двох однакових частин: *пара чобіт;*
— чоловічий костюм (штани і піджак): *чоловіча пара з твіду;*
— дві людини, об'єднані чимось спільним: *танцювальна пара;*
— подружжя: *поряд сиділа сімейна пара;*
— двоє коней, яких запрягають разом: *запрягти у пару; їздити на парі;*
— який підходить іншому в певному відношенні: *бути до пари.*

ПАРЛАМЕНТЕР — ПАРЛАМЕНТАРІЙ

Парламентер — особа, яка веде перемовини з ворогом на війні: *послати парламентера на перемовини.*

Парламентарій — член парламенту: *зустріч парламентаріїв різних країн.*

ПАСКА — ПАСХА

Паска — здобний солодкий хліб або виріб із сиру, що випікається до Великодня: *святити паску*.

Пасха — щорічне весняне християнське свято, присвячене воскресінню Ісуса Христа; Великдень: *святкувати Пасху*.

ПАТРОНАТ — ПАТРОНАЖ

Патронат — виховання дітей-сиріт, що здійснюється у родинах під контролем держави і на кошти держави: *патронат дітей, батьків яких позбавили батьківських прав*;

— матеріальна залежність клієнтів від патронів у Давньому Римі: *система патронату*.

Патронаж — медичне обслуговування хворих, інвалідів та дітей у домашніх умовах: *медсестра, що здійснює патронаж*;

— заступництво, протегування.

ПАХВИ — ПІХВИ

Пахви — внутрішні частини згину плечей: *тримати книжку під пахвами*.

Піхви — футляр для кинджала або шаблі, щоб випадково не поранитися: *вкласти ніж у піхви*.

ПЕРЕКЛАДНИЙ — ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ

Перекладний — який стосується перекладу з однієї мови іншою: *перекладна література, перекладний роман*.

Перекладацький — який стосується перекладача: *перекладацьке резюме, перекладацька майстерність добирати слова*.

ПЕРИФЕРІЙНИЙ — ПЕРИФЕРИЧНИЙ

Периферійний — який знаходиться у віддаленій від центра місцевості або у віддаленій від центру частині пристрою: *периферійний пристрій*.

Периферичний — який стосується віддаленої від центру частини організму: *периферична нервова система*.

ПЕЧАТКА — ПЕЧАТЬ

Печатка — пластинка чи кружечок з вирізаними спеціальними знаками для відтискання на папері або сургучі: *гербова печатка*;

— відбиток такого предмета на папері (засвідчує документ) або сургучі (засвідчує цілісність посилки): *печатка навчального закладу*.

Печать — слід, відбиток, знак чого-небудь: *Кайнова печать*.

ПИСЕМНИЙ — ПИСЬМОВИЙ — ПИСЬМЕННИЙ

Писемний — який стосується писемності, писаних історичних джерел, пам'яток: *писемні пам'ятки*;

— книжний (про мову).

Письмовий — який стосується письма: *письмове приладдя*;

— який виконується на письмі: *письмова робота*.

Письменний — який уміє читати, писати: *письменна людина*.

ПІВДЕННИЙ — ПОЛУДЕННИЙ

Південний — прикметник до «південь»;

— розташований на півдні: який стосується півдня: *Південний полюс, південні країни*.

Полуденний — прикметник до «полудень», який стосується дванадцятої години дня: *полуденна спека, полуденна година*.

ПІДБОР — ПІДБІР

Підбор — тверда набійка на підошві взуття під п'яткою: *високий підбор*.

Підбір — процес підбирання потрібної речі: *підбір працівників*;

— результат підбирання, найкращий, ретельно відібраний: *як на підбір*.

ПІДОЗРЛИВИЙ — ПІДОЗРЛИЙ

Підозрливий — який когось у чомусь підозрює, комусь не довіряє, схильний до підозр: *недовірливий та підозрливий чоловік*.

Підозрлий — який викликає сумнів, непевний, сумнівний: *підозріла поведінка, підозріла група молодиків*.

ПЛАТІВКА — ПЛАСТИНКА

Платівка — диск із пластичного матеріалу зі звуковим записом для програвання на патефоні чи грамофоні: *записати платівку*.

Пластинка — плоска смужка якогось твердого матеріалу: *пластинка заліза*;

— зелена тканина рослини, що складає лист без черешка: *пластинка листка*;

— тонка складка на внутрішньому боці шапинки деяких грибів.

ПОДОВЖЕНИЙ — ПРОДОВЖЕНИЙ

Подовжений — який має видовжену форму, довгастий: *подовжені тіні*.

Продовжений — який продовжили, зробили довшим у часі або відстані, розмірах: *група продовженого дня*.

ПОЖЕЖНИК — ПОЖЕЖНИЙ

Пожежник — працівник пожежно-рятувальної служби, який займається запобіганням пожежам та їх гасінням: *пожежники приїхали вчасно.*

Пожежний — який стосується запобігання пожежам та їх гасіння: *пожежна служба, пожежна машина.*

ПОЗНАЙОМИТИСЯ — ОЗНАЙОМИТИСЯ

Познайомитися — завести з кимось знайомство: *познайомитися з хлопцем, познайомитися на вечірці.*

Ознайомитися — одержати відомості, інформацію про когось або щось; — здобути знання про щось: *ознайомитися зі змістом праці, ознайомитися зі справою.*

ПОКАЖЧИК — ПОКАЗНИК

Показчик — напис або який-небудь знак, що вказує на напрям руху, розташування чого-небудь; — довідковий перелік: *алфавітний показчик.*

Показник — дані, які свідчать про кількість чого-небудь: *показники якості;* — характеристика властивостей виробу: *високі показники.*

ПОКАЗНИЙ — ПОКАЗОВИЙ

Показний — який має гарний зовнішній вигляд, привертає до себе увагу гарною зовнішністю, презентабельний, імпозантний: *чоловік показний із себе;*

— зроблений про людське око, аби справити ефект лише виглядом: *показна чесність, показна чистота.*

Показовий — зразковий, який може стати взірцем для інших: *показовий урок;*

— зорганізований для ознайомлення загалу: *показовий виступ, показовий судовий процес.*

ПОМАДА — ПОМАДКА

Помада — косметичний засіб — крем (зазвичай фарбувальний) для губ: *гігієнічна помада, губна помада.*

Помадка — кондитерський виріб — м'яка цукеркова маса: *фруктово-ягідна помадка.*

ПОСІБНИК — ПОСОБНИК

Посібник — навчальна книга, карта або прилад: *посібник з математики.*

Пособник — помічник у злочинних діях, співучасник, поплічник: *пособник грабіжника.*

ПОСМІШКА — УСМІШКА

Посмішка — вираз обличчя, вуст, що виражає вдоволення: *лагідна посмішка;*

— вираз обличчя, вуст, що виражає глузування: *крива посмішка.*

Усмішка — вираз обличчя, вуст, що виражає вдоволення: *лагідна усмішка;*

— невеликий художній гумористичний твір: *усмішки Остапа Вишні.*

ПОТОКОВИЙ — ПОТОЧНИЙ

Потоковий — який відбувається безперервним потоком;

— який стосується такого виробництва, де загальний процес поділений на окремі послідовні дії-операції;

— конвеєрний: *потокове виробництво, потоковий метод.*

Поточний — який відбувається зараз або день у день: *поточні справи.*

ПРИВИД — ПРИВІД

Привид — примара; безтілесний дух, що живе переважно в замках, на кладовищі та інколи привиджується людині: *привид батька Гамлета.*

Привід — випадок, обставина, які щось викликають, спричиняють, підстава для якихось дій: *привід до війни.*

ПРИВОДИТИ — ПРИЗВОДИТИ

Приводити — ведучи, доправляти когось або щось куди-небудь: *приводити до дитсадка.*

Призводити — спричинювати щось, бути причиною чогось (здебільшого про негативні наслідки): *це призведе до вимерзання посівів.*

ПРИГАДАТИ — ПРОГАДАТИ

Пригадати — згадати щось забуте: *пригадати, як усе було.*

Прогадати — помилитися в розрахунках, планах, у сподіванні на щось: *прогадав із одягом, бо потепліло, прогадати з продажем нових товарів.*

ПРИРОДНИЙ — ПРИРОДНИЧИЙ

Природний — створений природою, а не людиною: *природні заповідники;*

— зумовлений законами природи: *природні зони;*

— звичайний, вільний: *природна поведінка.*

Природничий — природознавчий; пов'язаний із вивченням природи: *природничі науки, природничий музей.*

ПРИЧИННИЙ — ПРИЧИНОВИЙ

Причинний — божевільний, який має психічний розлад: *ходить, мов причинна.*

Причиновий — який указує на причину, має значення причини: *причинові зв'язки у безсполучниковому реченні.*

ПРИЗВИСЬКО — ПРИЗВИЩЕ

Прізвисько — назва, яку дають людині жартома; зазвичай указує на якусь особливість зовнішності, характеру: *образливе прізвисько.*

Прізвище — сімейна назва людини, що додається до особистого імені й переходить від батька до дітей або береться при одруженні: *подвійне прізвище.*

ПРОЕКТ — ПРОЖЕКТ

Проект — розроблений проект документів, зокрема креслення, розрахунки вартості, для зведення споруди, виготовлення виробу тощо: *проект нового мосту;*

— попередній текст якогось документа: *проект закону про Кабінет Міністрів;*

— задум, план дій: *відпочинок ще тільки в проекті.*

Прожект — нездійснений проект: *прожекти невиправного мрійника.*

ПРОЗОВИЙ — ПРОЗАЇЧНИЙ

Прозовий — написаний прозою (без ритму, не віршований): *прозовий твір, прозова збірка.*

Прозаїчний — позбавлений поетичності; одноманітний, буденний, звичайний, дріб'язковий: *прозаїчне життя, прозаїчні стосунки.*

ПРОНОС — ПОНОС

Пронос — розлад функції травного тракту: *неврогенний пронос.*

Понос — одноразовий приплід у деяких тварин: *щенята одного поносу.*

ПРОФЕСІЙНИЙ — ПРОФЕСІОНАЛЬНИЙ

Професійний — який стосується професії, пов'язаний із нею: *професійно-технічне училище, професійне захворювання.*

Професіональний — який стосується професіонала у своїй справі; зроблений професіоналом: *професіональна робота, професіональне виконання.*

ПСИХІЧНИЙ — ПСИХОЛОГІЧНИЙ

Психічний — який стосується психіки — сукупності процесів і явищ, пов'язаних із вищою нервовою діяльністю людини: *психічні відхилення, психічний розлад, психічний розвиток.*

Психологічний — який стосується психології — науки про психічну діяльність людини: *психологічні причини поведінки*.

ПУТАТИ — ПЛУТАТИ

Путати — зв'язувати, стягуючи путами (мотузкою), ноги тварин; триножити; спутувати: *путати корову, путати ноги коневі*.

Плутати — переплітати щось безладно: плутати волосся;

— сплутувати: *плутати слова*;

— робити безладною і заплутаною якусь справу: *плутати факти*;

— помилятися і збиватися в повідомленні чогось: *плутати запитаннями*.

Р

РАСИСТСЬКИЙ — РАСОВИЙ

Расистський — який стосується расизму і расистів: *расистський виступ* (виступ расистів).

Расовий — який стосується раси: *расові забобони* (забобони проти раси).

РЕВНИВИЙ — РЕВНИЙ

Ревнивий — який вдається до ревнощів: *ревнивий чоловік, ревнива дитина*.

Ревний — старанний, сумлінний, добросовісний у роботі, виконанні своїх обов'язків тощо;

— палкий: *ревний сподвижник*.

РЕГІСТР — РЕЄСТР

Регістр — висота голосу; ділянка звукового діапазону музичного інструмента: *середній регістр*;

— у комп'ютерних програмах — тип формату літер: *змінити регістр абзацу*.

Реєстр — список, письмовий перелік чогось: *внести прізвище до реєстру*.

РЕКЛАМА — РЕКЛАМАЦІЯ

Реклама — широке оповіщення про якості товару з метою зацікавити покупців у їх придбанні: *реклама товарів широкого вжитку*,

— засіб такого оповіщення — плакат, ролик на радіо і телебаченні тощо: *неонова реклама*.

Рекламація — претензія з приводу низької якості товару чи послуги з вимогою повернути їх вартість: *звернутися на підприємство з рекламацією*.

РЕПЕТИРУВАТИ — РЕПЕТУВАТИ

Репетирувати — робити репетицію, перебувати на репетиції: *репетирувати свою роль, репетирувати спектакль після уроків.*

Репетувати — лементувати, голосно кричати: *репетувати на всю вулицю.*

РІДКИЙ — РІДКІСНИЙ

Рідкий — який може текти й набувати форми посудини, у котрій міститься: *рідка суміш, рідка страва;*
— обрідний (про волосся, шерсть, рослини тощо): *рідке волосся, рідкий ліс.*

Рідкісний — який нечасто, рідко буває: *рідкісне явище;*

— винятковий; незвичайний: *рідкісний екземпляр флори, рідкісний дар.*

РІЧНИЙ — РІЧКОВИЙ

Річний — який стосується року — одиниці літочислення і часу: *річне кільце, річний звіт.*

Річковий — який стосується річки — водного потоку: *річкова риба, річковий флот.*

РОБОЧИЙ — РОБІТНИЧИЙ

Робочий — який стосується роботи: *робочий час.*

Робітничий — який стосується робітників: *робітничий рух.*

РОЗБЕЩЕНИЙ — РОЗПЕЩЕНИЙ

Розбещений — морально зіпсутий, аморальний: *розбещена поведінка.*

Розпещений — розбалуваний: *розпещена дитина.*

РОЗВІДНИЦЬКИЙ — РОЗВІДУВАЛЬНИЙ

Розвідницький — який стосується розвідника — військовика, який дістає відомості про ворога: *розвідницька форма.*

Розвідувальний — який стосується розвідування — процесу збирання відомостей про ворога, а також процесу пошуку корисних копалин: *розвідувальна тактика.*

РУСЬКИЙ — РОСІЙСЬКИЙ

Руський — прикметник до «Русь» (Київська Русь, Давня Русь), «руси»: *збірник законів «Руська правда».*

Російський — прикметник до «Росія» і «росіянин»: *російський сир.*

С

САМБА — САМБО

Самба — швидкий парний бальний танець (спочатку народний бразильський): *танцювати самбу*.

Самбо — вид спортивної боротьби, розроблений в СРСР у 30-ті рр. ХХ ст. (скорочене від «самозащита без оружия»), поєднував найдієвіші прийоми з різних видів боротьби: *змагання з самбо серед хлопчиків віком до 12 років*.

СВІДЧЕННЯ — ПОСВІДЧЕННЯ

Свідчення — факт, річ, обставина, які підтверджують щось;

— підтвердження чого-небудь очевидцем;

— показання свідка: *давати свідчення на суді*.

Посвідчення — офіційний документ, який підтверджує якийсь факт або містить важливі відомості: *посвідчення особи*.

СВІЧА — СВІЧАДО

Свіча — світильник, виготовлений із затужавілої жирової речовини, воску із гнотом усередині: *горить свіча, запалити свічі*.

Свічадо — застаріле слово — дзеркало: *на стіні округле свічадо*.

СЕНЬЙОР (СЕНЬЙОРА) — СИНЬЙОР (СИНЬЙОРА)

Сеньйор (сеньйора) — ввічливе звертання до чоловіка в Іспанії, пан: *сеньйор Гонзалес*.

Синьйор (синьйора) — ввічливе звертання до чоловіка в Італії, пан: *синьйор Катані*.

СЕРДЕЧНИЙ — СЕРДЕШНИЙ — СЕРЦЕВИЙ

Сердечний — душевний: *сердечні рани, сердечний біль*;

— близький (про друзів, товаришів): *сердечний друг*.

Сердешний — бідолашний, який викликає жаль, заслуговує співчуття: *сердешна дівчина*.

Серцевий — який стосується серця — центрального органа кровоносної системи людини: *серцеві хвороби*.

СИРОТИТИ — СИРОТІТИ

Сиротити — робити когось сиротою чи сиротами: *сиротити дітей*.

Сиротіти — ставати сиротою (про дітей): *сиротіти після смерті батьків*;

— бути, стояти, рости самотньо, відокремлено: *береза в полі сиротіє*.

СКЛАДОВИЙ — СКЛАДЕНИЙ — СКЛАДАНИЙ

Складовий — який входить як частина до складу чого-небудь: *складова частина*.

Складений — який складається з кількох частин: *складений числівник*.

Складаний — якого можна складати завдяки рухомому поєднанню частин: *складаний ніж, складаний стіл*.

СЛАБІЙ — СЛАБКИЙ

Слабій — хворий, недужий, який не відзначається здоров'ям, силою: *слабій на грип*.

Слабкий — який має невелику фізичну силу, малопотужний: *слабка напруга*.

СПОДВИЖНИК — ПОДВИЖНИК

Сподвижник — соратник, людина, яка бере участь разом з кимось у якійсь важливій справі: *сподвижник Хмельницького*.

Подвижник — людина, яка виснажує себе обмеженнями, молитвою в ім'я служіння Богу: *християнські подвижники*;
— людина, яка самовіддано працює або бореться за якусь важливу справу: *подвижник добра*.

СПОЖИВЧИЙ — СПОЖИВАЦЬКИЙ

Споживчий — призначений для задоволення потреб споживання: *споживчий кошик, споживча кооперація*.

Споживацький — такий, що прагне до задоволення власних потреб, ігноруючи громадські інтереси: *споживацькі нахили*.

СПОРУДА — СПОРУДЖЕННЯ

Споруда — те, що збудовано, споруджено;

— будівля, будинок: *споруда Національного банку*.

Спорудження — процес будування, зведення чогось; будівництво: *спорудження нового мосту відбувається швидкими темпами*.

СПОСІБ — ЗАСІБ

Спосіб — певна дія, прийом або система прийомів, яка дає можливість зробити, здійснити що-небудь, досягти чогось: *різні способи лікування*.

Засіб — те, що служить знаряддям у якій-небудь справі: *засоби масової інформації, косметичні засоби*.

СТАЛАГМІТ — СТАДАКТИТ

Сталагміт — вапняковий наріст у вигляді бурульки, що утворюється з крапель на підлозі: *з підлоги печери піднімалися безліч сталагмітів*.

Сталактит — вапняковий нарiст у виглядi бурульки, що утворюється з крапель на стелi печери: *зi стелi печери звисала безлiч сталактитiв.*

СТАН — СТАНОВИЩЕ

Стан — фiзичне самопочуття або настрої: *стан здоров'я, моральний стан;*
— ситуацiя, зумовлена певними обставинами: *перебувати у критичному станi, воєнний стан;*
— мiсце у суспiльствi: *соцiальний стан.*

Становище — обставини, умови, у яких хтось перебуває: *вийти зi скрутного становища, мiжнародне становище.*

СТУПiНЬ — СТЕПiНЬ

Ступiнь — порiвняльна величина, що характеризує розмiр, iнтенсивнiсть, мiру вияву чого-небудь: *ступiнь охолодження, ступiнь порiвняння;*
— разом з числiвником означає певний розряд, категорiю: *орден Вiтчизни другого ступеня;*
— вчене звання: *ступiнь кандидата наук;*
— квалiфiкацiя;
— етап, стадiя розвитку чого-небудь: *нижчий ступiнь розвитку;*
— частина ракети, що, вiддiляючись пiсля згоряння палива, забезпечує її полiт: *ступiнь ракети.*

Степiнь — математичний термiн: добуток декiлькох однакових спiвмножників: *пiднести до степеня.*

СУНИЦЯ — ПОЛУНИЦЯ

Суниця — багаторiчна дикоросла рослина родини Розоцвiтi з дрiбними рожево-червоними ягодами: *назбирати в лiсi повний кошик суницi.*

Полуниця — багаторiчна рослина родини Розоцвiтi з рожево-червоними ягодами, яку вирощують як плодову культуру: *на городi двi грядки полуницi.*

Т

ТАКТИЧНИЙ — ТАКТОВНИЙ

Тактичний — який стосується способiв i прийомiв досягнення певної мети (тактики): *з тактичних мiркувань;*
— який стосується пiдготовки i ведення бою: *тактичний прорахунок призвiв до втрати позицiй.*

Тактовний — який має такт — почуття мiри у поведiнцi, вчинках: *тактовне зауваження.*

ТАЛАН — ТАЛАНТ

Талан — життєвий шлях, доля (похідні слова: *таланити, безталанний*);
— щаслива доля: *нема талану-долі*.

Талант — грошова та вагова одиниця у Давній Греції: *шість талантів*;
— хист, обдарування; природні здібності людини до чогось (похідне слово
— *талановитий*): *розкрився письменницький талант*.

ТВЕРДЖЕННЯ — УТВЕРДЖЕННЯ

Твердження — думка, положення, вислів, що доводить, підтверджує щонебудь, лежить в основі чогось: *спростувати твердження, оригінальне твердження*.

Утвердження — встановлення своєї влади, зміцнення свого становища:
утвердження позицій, утвердження нової влади.

ТРИВКИЙ — ТРИВАЛИЙ

Тривкий — який важко зруйнувати, міцний, твердий: *тривкий лід*.

Тривалий — довгий у часі, який довго триває в часі: *тривала розмова, тривала перерва*.

ТУРИСТИЧНИЙ — ТУРИСТСЬКИЙ

Туристичний — який стосується туризму — спеціально організованого активного відпочинку: *туристична агенція*.

Туристський — який стосується туристів: *туристське спорядження*.

У**УПЕРЕМІЖ — УПЕРЕМІШ**

Упереміж — межуючи або чергуючи із чимось чи кимось: *ліси тягнуться упереміж із полями*.

Упереміш — перемішуючись із чимось, змішуючись: *пшениця упереміш із ячменем*.

УЧТА — ПОЧЕТ

Учта — бенкет, велелюдний пишній обід чи вечеря з приводу якоїсь події:
влаштувати учту на честь перемоги.

Почет — люди, що супроводжують високого чиновника, урядовця і т. ін.:
посол із почетом, почет царя.

УЩЕНТ — УЩЕРТЬ

Ущент — зовсім, цілком, не лишивши нічого, дотла, остаточно: *спалити ущент*.

Ущерть — по вінця, до країв (посудини): *відро яблук, наповнене ущерть*.

УЯВА — УЯВЛЕННЯ

Уява — здатність образно створювати або відтворювати щось у свідомості: *вразити чиюсь уяву*; — фантазія: *мати багату уяву*.

Уявлення — знання чого-небудь, розуміння, що ґрунтується на досвіді, одержаних відомостях: *скласти власне уявлення про фільм, давні уявлення про світобудову*.

Ф**ФІЄСТА — СІЄСТА**

Фієста — у країнах Латинської Америки та Іспанії — пишний карнавал.

Сієста — у країнах Латинської Америки, в Іспанії та деяких інших державах — пообідній відпочинок у найспекотнішу частину дня: *відпочивати під час сієсти*.

Х**ХІТИН — ХІТОН**

Хітин — органічна речовина, з якої складається твердий покрив членистоногих тварин, зокрема ракоподібних, комах тощо: *захисна функція хітину*.

Хітон — безрукавий одяг у стародавніх греків, який підперізували і носили навипуск: *ляний хітон*.

ХУТРОВИЙ — ХУТРЯНИЙ

Хутровий — який стосується добування, обробки і продажу хутра: *хутровий магазин*.

Хутряний — зроблений із хутра: *хутряна накидка*.

Ц**ЦЕГЛЯНИЙ — ЦЕГЕЛЬНИЙ**

Цегляний — зроблений із цегли: *цегляний будинок, цегляний паркан*.

Цегельний — призначений для виготовлення цегли: *цегельний завод*.

ЦЕРЕМОНИЙ — ЦЕРЕМОНІАЛЬНИЙ

Церемонний — манірний, який вимагає до себе особливого ставлення, більшої уваги, капризний: *церемонна людина*.

Церемоніальний — який стосується церемоніалу — порядку, встановленого для проведення певного урочистого свята, церемонії тощо: *церемоніальний марш*.

Ч

ЧЕКАТИ — ЧИГАТИ

Чекати — очікувати, ждати: *чекати гостей, чекати свята.*

Чигати — підстерігати, готуючись до нападу: *чигати в засідці на здобич.*

ЧЕРЕПАХОВИЙ — ЧЕРЕПАШАЧИЙ

Черепуховий — приготовлений із м'яса черепахи, зроблений з її панцира: *черепуховий суп.*

Черепашачий — належний, властивий черепасі: *черепашачий панцир;*
— дуже повільний: *черепашачою ходою.*

ЧЕРЕПАШКА — ЧЕРЕПАХА

Черепашка — загальноживана назва твердого захисного покриття у вигляді ступок або витої коробочки у слимаків, молюсків і т. ін., синонім — мушля: *черепашка (мушля) молюска.*

Черепуха — тварина з ряду Плазуни, вкрита роговим або шкірястим панциром, яка повільно рухається: *галапагоська черепуха;*
— повільна, млява людина: *повзе черепухою.*

ЧИСЕЛЬНИК — ЧИСЛІВНИК

Чисельник — ділене в дробовому числі, що стоїть над рисою і вказує на кількість часток, із яких складається дріб: *помножити чисельники дробів.*

Числівник — частина мови, що означає кількість або порядок предметів при лічбі: *кількісний числівник, порядковий числівник.*

ЧИСЛЕННИЙ — ЧИСЕЛЬНИЙ

Численний — який є у великій кількості: *численні втрати.*

Чисельний — який стосується числа;
— виражений числом, числовий: *чисельне рішення рівняння;*
— кількісний: *чисельне збільшення.*

ЧОРНИЦЯ — ЧЕРНИЦЯ

Чорниця — кущова рослина родини Брусницеві з дрібними темно-синіми ягодами, що використовуються в їжу, а також ці ягоди: *варення з чорниці.*

Черниця — монахиня: *постригтися в черниці.*

ЧУДНИЙ — ЧУДОВИЙ

Чудний — дивний, чудернацький: *чудна іграшка;* — дивакуватий: *чудна поведінка.*

Чудовий — прекрасний, відмінний, якнайкращий: *чудова погода, чудова вистава.*

Ш

ШВЕЙЦАР — ШВЕЙЦАРЕЦЬ

Швейцар — сторож біля дверей готелів, ресторанів тощо: *форма швейцара.*

Швейцарець — мешканець Швейцарії: *більшість швейцарців — протестанти.*

ШКІРА — ШКУРА — ШКІРКА

Шкіра — зовнішній покрив тіла людини і тварини: *засмагла шкіра;*

— вироблена шкіра тварини, придатна для виготовлення речей: *рукавички з натуральної шкіри;*

Шкура — зовнішній покрив тіла тварини — шкіра разом з шерстю: *вовча шкура;*

— оброблена шкура тварини, придатна для виготовлення речей: *килим зі шкури;*

— про людину (зневажливо): *рятувати свою шкуру.*

Шкірка — зовнішня оболонка плоду, насіння: *апельсинова шкірка.*

ШКІРЯНИЙ — ШКІРНИЙ

Шкіряний — виготовлений зі шкіри, пов'язаний із її виготовленням;

— обтягнутий, оздоблений шкірою: *шкіряні рукавички.*

Шкірний — який стосується шкіри — зовнішнього покриву тіла людини і тварини: *шкірні хвороби.*

ШТАМБ — ШТАМП

Штамб — частина деревного стовбура від кореня до гілкової частини, до крони: *обтесати штамб.*

Штамп — печатка, переважно прямокутна, якою відтискають у лівому верхньому куті папера назву певної організації, установи, її адресу, дату тощо: *поставити штамп на бланках;*

— відбиток такої печатки: *позначити дату на штампі.*

Я

ЯЛИНА — ЯЛИЦЯ

Ялина — вічнозелене хвойне дерево родини Соснові, що має конусоподібну форму, використовується у новорічні свята для прикрашання: *блакитна ялина.*

Ялиця — вічнозелене хвойне дерево родини Соснові, із хвої якого видобувають олію, що використовується як лікарський засіб: *олія із ялиці*.

ЯЩІР — ЯЩУР

Ящір — ссавець із видовженим тілом, вкритим лусочками: *ящіри живляться переважно мурахами і термітами*, назва вимерлих динозаврів — плазунів і земноводних: *найбільшим доісторичним ящером був тиранозавр*.

Ящур — вірусна хвороба великої рогатої худоби, свиней, овець: *молоко, заражене ящуром*.